



## Factsheet

# Meld-, overleg- en aangifteplicht in de kinderopvang

## Landelijk Rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang 2021

De meld-, overleg- en aangifteplicht (hierna: moa) is in 2013 wettelijk vastgelegd in de Wet kinderopvang. Deze maatregel is ingevoerd om de veiligheid van kinderen in de kinderopvang (nog meer) te waarborgen. De moa stelt professionals in de kinderopvang verplicht om te handelen wanneer er signalen zijn over mishandeling of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang door een persoon werkzaam in de kinderopvang. De GGD'en houden, in opdracht van gemeenten, toezicht op deze kwaliteitseisen.

### Aanleiding

De laatste jaren signaleren de vertrouwensinspecteurs dat de kennis over de moa bij houders en medewerkers in de kinderopvang mogelijk onvoldoende is. Voor de inspectie was dit reden om een themaverdieping te doen naar de moa. Met de resultaten van deze themaverdieping geven we meer zicht op de moa-kennis in de kinderopvang en de uitvoering van het toezicht op de moa.

### Werkwijze

De vertrouwensinspecteurs hebben relevante VI-dossiers onderzocht. Verder hebben we de gegevens uit de Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR) over toezicht en handhaving met betrekking tot de moa-voorwaarden geanalyseerd. Daarnaast hebben 125 GGD-toezichthouders een vragenlijst ingevuld over de kennis van houders en medewerkers in de kinderopvang en over de uitvoering van het toezicht rondom het beoordelen van moa-voorwaarden. Aanvullend is met meerdere GGD'en gesproken over een aantal opvallende uitkomsten van de vragenlijst.

### Conclusie en aanbevelingen

De inspectie constateert dat de kennis en bekendheid van de moa in de kinderopvang beter kan. Dit blijkt uit de analyse van de VI-dossiers, maar wordt ook versterkt door de vragenlijst waar de kennis over het algemeen laag wordt ingeschat, vooral bij kleine houders en uitvoerend personeel. Het merendeel van de GGD-toezichthouders vindt dat de moa-kennis verbeterd kan worden in de kinderopvang. Houders zijn in eerste plaats verantwoordelijk voor deze kennisbevordering menen de GGD-toezichthouders.

Binnen het toezicht zijn er ook signalen dat de alertheid op de moa beter kan. Niet alle GGD-toezichthouders zijn zich ervan bewust dat de moa ook geldt voor stagiaires en vrijwilligers. Verder constateren we dat GGD-toezichthouders de moa-voorwaarden op verschillende wijze beoordelen. Mogelijk komt dit door de formulering van de moa-voorwaarden in het modelrapport, die volgens meerdere GGD-toezichthouders lastig te interpreteren is. De inspectie adviseert om de formulering van

de moa-voorwaarden nog eens kritisch tegen het licht te houden. Dit voorkomt dat voorwaarden op verschillende manieren geïnterpreteerd worden en daarmee mogelijk leiden tot een (onwenselijk) verschil in werkwijze en beoordeling. Tot slot is het belangrijk dat moa-voorwaarden regelmatig worden meegenomen in onderzoeken om houders en medewerkers scherp te houden op hun verplichtingen. We zien dat de moa-voorwaarden vrijwel altijd worden onderzocht bij nieuwe voorzieningen, maar bij volgende jaarlijkse onderzoeken is dat een stuk minder.

De inspectie hoopt dat deze themaverdieping de alertheid op de moa vergroot bij houders en GGD'en, maar ook bij gemeenten die eindverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het toezicht. Eventueel vervolgonderzoek kan zich richten op houders en medewerkers in de kinderopvang kan een waardevolle aanvulling zijn door nieuwe of andere inzichten te geven over de moa.



## Moa kennis bij houders en medewerkers

**Uit VI-dossiers blijkt dat kennis bij een deel van de houders mogelijk onvoldoende is.** In 2021 ontving de vertrouwensinspectie 97 meldingen over mishandeling en/of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang waarbij de overlegplicht van toepassing was. In slechts de helft van deze gevallen (51 procent) heeft de houder onverwijld overlegd met de vertrouwensinspecteur.

**Ruim een kwart van de bevroegde GGD-toezichthouders schat in dat de kinderopvang onbekend is met de moa.** Onbekendheid van de moa zit vooral in de plichten van een medewerker en het onderscheid in plichten tussen een medewerker en een houder.

**Contrast tussen kennis over de moa en de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling.** Houders en medewerkers kennen over het algemeen de meldcode wel en kunnen bijhorende stappen benoemen. De kennis over de moa is beperkter of volledig afwezig volgens GGD-toezichthouders.

**Bij stagiaires en vrijwilligers wordt de kennis het laagst ingeschat.** Stagiaires en vrijwilligers zijn niet structureel aanwezig en zijn niet standaard betrokken bij werkoverleggen en trainingen.

Hierdoor is de kennis vaak onvoldoende of zelfs helemaal afwezig. Kennis bij houders en (locatie)managers wordt meestal ingeschat als voldoende, bij pedagogische medewerkers matig.

**Bij voorzieningen voor gastouderopvang is de kennis over de moa het laagst.** Bij kinderdagverblijven, buitenschoolse opvangvoorzieningen en gastouderbureaus wordt de kennis over het algemeen hoger ingeschat door GGD-toezichthouders.

**(Zeer) grote houders hebben meer kennis over de moa dan (zeer) kleine houders.** Voor kleinere houders is het lastiger om op de hoogte te blijven van alle actualiteiten en regels. Kleinere houders hebben over het algemeen minder tijd en personeel beschikbaar om hier voldoende aandacht aan te besteden.

**Kennis over de moa kan verbeterd worden in de kinderopvang.** Dat vindt bijna driekwart (71 procent) van de GGD-toezichthouders. Houders van kinderopvangvoorzieningen en brancheorganisaties zijn volgens GGD toezichthouders de meest aangewezen partijen om deze kennis te verbeteren in de kinderopvang.

### Meld-, overleg- en aangifteplicht in het kort

#### Houder

- Overlegplicht: de houder is verplicht om onverwijld<sup>1</sup> te overleggen met de vertrouwensinspecteur bij mogelijke vermoedens van mishandeling of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang door een medewerker<sup>2</sup> of gastouder.
- Aangifteplicht: wanneer de houder en de vertrouwensinspecteur in het overleg concluderen dat er een redelijk vermoeden van mishandeling of seksueel misbruik is, is de houder verplicht om onverwijld aangifte te doen.

#### Medewerker of gastouder

- Meldplicht: bij mogelijk vermoedens van mishandeling of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang door een andere medewerker, moeten medewerkers dat onverwijld bij de houder.
- Aangifteplicht: bij redelijke vermoedens van mishandeling of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang door de houder, is een medewerker of gastouder verplicht om onverwijld aangifte te doen.

<sup>1</sup> Onverwijld wil zeggen onmiddellijk, dus zonder uitstel of tussenkomst van andere personen.

<sup>2</sup> Onder medewerker valt onder andere een manager, pedagogisch medewerker, stagiaire of vrijwilliger.



## Moa in uitvoering toezicht en handhaving

**Het merendeel van de startende voorzieningen (91 procent) wordt beoordeeld op de moa.** Daarna, bij de jaarlijkse onderzoeken, wordt de moa vooral risicogestuurd beoordeeld: bij kindercentra gaat het om 11-12 procent, bij gastouderbureaus 30 procent en bij voorzieningen voor gastouderopvang 87 procent.

**Eerdere tekortkomingen, signalen, en het risicoprofiel van de voorziening zijn volgens GGD-toezichthouders de belangrijkste indicatoren om de moa-voorwaarden te beoordelen.** Het merendeel van de GGD-toezichthouders (81 procent) vindt het belangrijk dat de moa-voorwaarden op regelmatige basis wordt onderzocht.

**Bijna een kwart van de GGD-toezichthouders vindt de moa-voorwaarden in het modelrapport onduidelijk beschreven.** De voorwaarden zijn complex, langdradig en zijn op meerdere manieren te interpreteren. Dit leidt mogelijk tot (ongewenste) verschillen tussen GGD'en als het gaat om het beoordelen van de moa-voorwaarden. Ook constateren we dat de moa-voorwaarden in het modelrapport niet (volledig) overeenkomen met de wettekst.

**GGD-toezichthouders gaan vooral in gesprek met pedagogische medewerkers om de moa-voorwaarden te beoordelen.** Met houders en (locatie)managers wordt minder vaak gesproken. Ook vrijwilligers en stagiaires worden nauwelijks bevroegd over de moa.

**GGD'en onderzoeken op meerdere manieren of een voorziening aan de moa-kwaliteitseisen voldoet.** Bevraagde GGD-toezicht-houders geven aan dat ze dit vooral doen door vragen te stellen over hoe de kennis en het gebruik van de moa wordt bevorderd (86 procent). Ook vragen naar de bekendheid met de vertrouwensinspectie (80 procent) en moa (79 procent) komt vaak voor. Het beoordelen van de uitvoering van de moa gebeurt in mindere mate (52 procent).

**Weinig tekortkomingen wanneer de moa-voorwaarden worden beoordeeld.** Bij kinderopvangvoorzieningen en gastouderbureaus leidt 1-4 procent van de moa-beoordelingen tot een of meerdere tekortkomingen in 2021. Bij kleinere houders worden relatief vaker moa-tekortkomingen vastgesteld.

**Wanneer er sprake is van een tekortkoming, dan gaat het meestal om onvoldoende kennis bij een medewerker.** In iets minder gevallen gaat het om het onvoldoende bevorderen van de kennis of handelswijze door de houder. Het beoordelen van de uitvoering van de moa is lastig volgens GGD'en omdat dit weinig voorkomt.

**Handhaving op moa-tekortkomingen is vooral gericht op herstel.** Als handhavingsinstrument kiezen gemeenten vooral voor aanwijzingen en waarschuwingen bij moa-tekortkomingen. Beredeneerd niet handhaven wordt nauwelijks ingezet op moa-tekortkomingen in 2021.

**Hoog herstel van moa-tekortkomingen na inzet van handhaving.** Na één of meerdere handhavingsacties herstelt 96 procent van de moa-tekortkomingen.

## Colofon

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs.  
[www.onderwijsinspectie.nl](http://www.onderwijsinspectie.nl)

Inspectie van het Onderwijs  
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht  
©Inspectie van het Onderwijs | oktober 2022



Deze themaverdieping meld-, overleg- en aangifteplicht is onderdeel van het Landelijk Rapport 2021 en is te vinden [op de website van de Inspectie van het Onderwijs](#).